

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

GEOGRAFIE

(Europa – România – Uniunea Europeană. Probleme fundamentale)

CLASA A XII-A¹

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 5959 / 22.12.2006

București, 2006

¹ Se aplică și la clasa a XIII-a – filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare profesională.

NOTA DE PREZENTARE

Curriculumul școlar de **Geografie** pentru ciclul superior al liceului face parte dintr-o ofertă unitară, care cuprinde, în succesiune:

a) *Probleme fundamentale ale lumii contemporane* – în clasa a XI-a/ a XII-a ⁽²⁾;

b) *Europa – România – Uniunea Europeană. Probleme fundamentale* – în clasa a XII-a/ a XIII-a ⁽³⁾.

Învățământul preuniversitar se încheie, din perspectiva acestei discipline, cu o privire generală asupra problemelor geografice fundamentale ale României în contextul Uniunii Europene și al Europei. Studiarea acestei noi discipline școlare (care înlocuiește Geografia României – probleme fundamentale) se bazează pe elementele însușite în ciclul inferior al liceului și, îndeosebi, pe problematica abordată în anul de studiu anterior, centrată pe imaginea actuală a lumii contemporane. Se realizează astfel trecerea de la problemele geografice fundamentale ale lumii contemporane, în care accentul este pus pe sistemul mondial actual, cu exemple din spațiul extraeuropean, la o structură care are în centrul ei **geografia Europei, a României și a Uniunii Europene**.

Prezenta programă școlară este centrată pe atingerea unui sistem de competențe generale și specifice corelate cu alte competențe din aria curriculară „Om și societate” și cu sistemul de competențe-cheie definit în documentele cadru ale Comisiei Europene. Disciplina este denumită simplu și intuitiv: **Geografie. Europa – România – Uniunea Europeană. Probleme fundamentale**.

În clasa a XII-a/ a XIII-a, ciclul superior al liceului, se urmărește concretizarea următoarelor dimensiuni educaționale ale geografiei: dimensiunea geoecologică, culturală, europeană, integratoare (de sinteză între științele naturii și științele sociale), dimensiunea interdisciplinară, metodologică (prin utilizarea hărții), aspecte care țin de latura socială, civică și umanistă. De asemenea, disciplina *Geografie* contribuie la formarea și dezvoltarea unor competențe utile pregătirii permanente și inserției sociale constructive. În mod deosebit, sistemul referențial Europa, Uniunea Europeană, România creează absolvenților posibilitatea teoretică de a dobândi un ansamblu de competențe și conținuturi minimale utile relaționării constructive a absolvenților în spațiul european.

Programa concretizează, la nivelul sistemului Europa – Uniunea Europeană – România, specificul geografiei ca domeniu de cunoaștere, atât al științelor naturii, cât și al științelor sociale. În planul reflectării sale educaționale, ca disciplină școlară de sinteză, studiază fenomenele care apar la intersecția natură – societate (mediul geografic din perspectiva sa de mediu înconjurător al omului). În aceste condiții, geografia își evidențiază mai bine funcția educațională de disciplină integratoare între științele despre om și societate, pe de o parte, și științele despre natură, pe de altă parte, prin competențele inter- și transdisciplinare derivate din ambele domenii ale realității și din intersecția lor în cadrul concret al problematicii europene actuale.

Structura disciplinei este, prin esența sa, predominant integratoare (între științele naturii și ale societății) prin aspectele generale, regionale și locale și prin trecerile succesive de scară în interiorul sistemului referențial Europa – Uniunea Europeană – țări europene – România. Această ofertă educațională (Europa – Uniunea Europeană – România) se îndepărtează sensibil de reproducerea miniaturizată a unor capitole și teme aparent „academice”, derivate ca atare din corespondentul lor din geografie ca știință, foarte mult practică până acum.

Curriculumul școlar pentru clasa a XII-a (a XIII-a) are un sistem de competențe generale comun cu cel din clasa anterioară, iar diferențierile interioare sunt concretizate într-un sistem de competențe specifice, relaționate cu decupajele de conținuturi oferite.

⁽²⁾ Clasa a XII-a – filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare profesională.

⁽³⁾ Clasa a XIII-a – filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare profesională.

În acest context, în conturarea elementelor componente ale programelor de geografie s-au avut în vedere următoarele aspecte:

- construirea unei oferte curriculare unitare pentru ambele clase din ciclul superior al liceului;
- realizarea unor structuri de instruire prin sistemul de competențe – conținuturi, care să aibă elemente de certă atractivitate pentru elevi și în care aceștia să identifice pragmatic utilitatea lor evidentă pentru traseul lor educațional și social, în condițiile integrării României în U.E.;
- structurile educaționale școlare trebuie să ducă la amplificarea relevanței sociale a geografiei și să contribuie la raportarea obiectivă a individului (în timp și spațiu) la realități teritoriale și sisteme supraordonate individului (România, U.E., Europa);
- conectarea geografiei cu celelalte discipline din aria curriculară Om și societate, prin asumarea unui câmp asemănător de competențe și valori, precum și prin asumarea explicită a unor competențe transdisciplinare;
- trecerea de la o geografie descriptivă și enciclopedică la o geografie funcțională (relațională), operațională și aplicată, deschisă problematicii naționale și europene în contextul lumii contemporane;
- asigurarea unui caracter flexibil și generativ al sistemului de competențe – conținuturi, pentru evitarea supraîncărcării elevilor și pentru realizarea unei instruiți predominant în clasă;
- concretizarea specificului geografiei în asigurarea percepției corecte a fenomenelor naturale și umane, prin ofertarea unor conținuturi care să se bazeze pe exemple edificatoare la nivelul Europei, al României și al Uniunii Europene.

Prezentul curriculum conține următoarele componente:

- Competențe generale (comune ambilor ani de studiu din ciclul superior al liceului)
- Valori și atitudini
- Competențe specifice și conținuturi (pentru clasa a XII-a/ a XIII-a)
- Sugestii metodologice

Competențele specifice și conținuturile pentru clasa a XII-a/ a XIII-a sunt prezentate după cum urmează:

- competențe specifice și conținuturi care se adresează tuturor filierelor, profilurilor, specializărilor/ calificărilor profesionale; aceste competențe specifice și conținuturi reprezintă nucleul comun al programei școlare și sunt obligatorii;** bugetul de timp stabilit, prin planul-cadru de învățământ, pentru achiziționarea acestora este de **1 oră pe săptămână**, alocată în trunchiul comun (TC);
- competențe specifice și conținuturi care se adresează numai specializării științe sociale, din cadrul filierei teoretice, profil umanist;** aceste competențe specifice și conținuturi sunt evidențiate în textul programei printr-un singur asterisc (*) și prin corp de literă *cursiv*; ele se adaugă nucleului comun al programei școlare și sunt obligatorii numai pentru această specializare, la care bugetul de timp stabilit prin planul-cadru de învățământ pentru disciplina **Geografie** este de 2 ore/ săptămână, din care 1 oră în trunchiul comun (TC) și 1 oră în curriculumul diferențiat (CD);
- competențe specifice și conținuturi care se adresează numai calificărilor profesionale *tehnician în turism, tehnician în activități de poștă, tehnician în activități economice, tehnician în administrație, tehnician în achiziții și contractări, coafor stilist, tehnician în hotelărie, tehnician în activități de comerț, tehnician în gastronomie, organizator banqueting* (din cadrul filierei tehnologice);** aceste competențe specifice și conținuturi sunt evidențiate în textul programei prin două asteriscuri (**) și prin corp de literă *cursiv*; ele se adaugă nucleului comun al programei școlare și sunt obligatorii numai pentru aceste calificări profesionale; bugetul de timp stabilit prin planul-cadru de învățământ pentru disciplina **Geografie**, la aceste calificări profesionale este de 2 ore/ săptămână, alocate în trunchiul comun (TC).

Elementele de noutate ale curriculumului de *Geografie* pentru clasa terminală a ciclului liceal superior sunt:

- Acest curriculum are o dimensiune pragmatică evidentă, prin ofertarea unor structuri relevante de instruire (competențe și conținuturi), utile integrării europene a absolvenților învățământului preuniversitar;
- Este subliniată poziția privilegiată a geografiei la acest nivel, aceea de a oferi o bază informațională minimală referitoare la țara noastră în contextul U.E. și al Europei;
- Oferta acestui curriculum favorizează o planificare anuală flexibilă și o proiectare corespunzătoare a unităților de învățare, prin raportarea sistemului de competențe și conținuturi la structura anului școlar;
- Curriculum școlar realizează, de asemenea, o largă deschidere spre înțelegerea corelațiilor dintre țara noastră, Uniunea Europeană, Europa și lumea contemporană, prin raportarea permanentă a conținuturilor la niveluri diferite de generalizare.
- Noul curriculum asigură bazele unei înțelegeri mai nuanțate a raportului dintre România, Uniunea Europeană, Europa, ca bază a unei educații civice europene.
- S-a renunțat la anumite secvențe de conținuturi, practicate în mod tradițional, care nu duceau în mod nemijlocit la realizarea unor competențe noi, ci favorizau supraîncărcarea informațională cu date și denumiri, ceea ce conferea geografiei o dimensiune enciclopedică și descriptivă evidentă.
- Sugestiile metodologice orientează procesul educațional spre realizarea competențelor asumate (prin selectarea conținuturilor în acest scop) și nu spre parcurgerea unor conținuturi „în sine”, justificabile cel mult tradițional.
- Prezentul curriculum de geografie pentru clasa a XII-a (a XIII-a) presupune tratarea problemelor fundamentale de geografie a Europei și a României în mod simultan, iar în cadrul fiecărei probleme de la aspectele generale ale continentului, la cele ale țării.

Competențele specifice se presupune că sunt atinse prin intermediul unor **activități de învățare** care utilizează conținuturile oferite. Pe fondul prezentării conținuturilor în programa școlară într-o formă minimală, pot exista nuanțări și aprofundări care să faciliteze realizarea competențelor respective.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea adecvată a terminologiei și a limbajelor specifice, pentru explicarea mediului geografic
2. Raportarea elementelor semnificative din societate, știință și tehnologie la mediul înconjurător ca întreg și la sistemele sale componente
3. Relaționarea elementelor și a fenomenelor din natură și din societate cu reprezentările lor cartografice, grafice sau pe modele

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu, prin procesul educațional centrat pe geografie, au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație
- Interes pentru cunoașterea raporturilor dintre România, U.E. și Europa
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană, evidențiată la nivelul continentului european, al U. E. și al țării
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață (din Europa și România)
- Disponibilitatea pentru învățarea permanentă, utilizând metode și tehnici de investigare, cercetare și activitate independentă

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

- **Competențele specifice și conținuturile tehnoredactate fără evidențiere prin asterisc și corp de literă *cursiv* constituie nucleul comun al programei școlare și sunt obligatorii pentru toate filierele, profilurile, specializările/ calificările profesionale.** Bugetul de timp stabilit prin planurile-cadru, pentru achiziționarea acestora, este de 1 oră/ săptămână, alocată în trunchiul comun (TC).
- **Competențele specifice și conținuturile marcate printr-un singur asterisc (*) și corp de literă *cursiv* se adresează specializării *științe sociale*, din cadrul filierei teoretice, profil umanist.** Bugetul de timp stabilit prin planul-cadru, pentru achiziționarea acestora, este de 1 oră/ săptămână, alocată în curriculumul diferențiat (CD). **Ele se adaugă nucleului comun al programei școlare și sunt obligatorii numai pentru această specializare.**
- **Competențele specifice și conținuturile marcate prin două asteriscuri (**) și corp de literă *cursiv* se adresează calificărilor profesionale care aparțin de domeniile servicii și administrație, menționate la pagina 3, paragraf (c). Ele se adaugă nucleului comun al programei școlare și sunt obligatorii numai pentru aceste calificări profesionale.**

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Prezentarea, în scris și oral, a aspectelor definitorii ale spațiului european și național, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>1.2. Raportarea rezultatelor documentării (informării) asupra problematicei fundamentale a Europei și a României, cu ajutorul noțiunilor și al conceptelor corespunzătoare</p> <p>1.3. Explicarea unei realități investigate (direct sau indirect), prin utilizarea limbajului științific specific domeniului</p> <p>1.4. Identificarea, prin documentare, a informațiilor specifice problematicei geografice a Europei și a României, valorificând adecvat semnificațiile termenilor-cheie de specialitate</p> <p>2.1. Explicarea proceselor naturale din mediul înconjurător (geografic), la nivelul continentului, prin conexiuni sugerate de analiza modelelor grafice, cartografice și a imaginilor</p> <p>2.2. Utilizarea elementelor semnificative, conceptuale și metodologice, specifice științelor naturii și științelor sociale, pentru studierea comparativă a geografiei Europei și a României</p> <p>2.3. Explicarea relațiilor observabile dintre științe, tehnologie și mediul înconjurător, la nivelul continentului, prin analiza unor sisteme și structuri teritoriale și funcționale</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane ale mediului geografic european, utilizând date statistice, modele geografice și reprezentări cartografice adecvate</p> <p>2.5. Explicarea unor sisteme și a unor structuri naturale și umane, pe baza unor informații obținute prin diferite mijloace de documentare și a unor materiale demonstrative</p> <p>*2.6. <i>Prezentarea unor informații geografice structurate, pe baza activității de documentare independentă</i></p> <p>3.1. Interpretarea reprezentărilor grafice și cartografice, pentru prezentarea unei realități investigate</p>	<p>EUROPA ȘI ROMÂNIA – ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ (tratate comparativă și succesivă, de la Europa la România)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Spațiul românesc și spațiul european. ▪ Elemente fizico – geografice definitorii ale Europei și ale României: <ul style="list-style-type: none"> - relieful major (trepte, tipuri și unități majore de relief); - clima (factorii genetici, elementele climatice, regionarea climatică); harta sinoptică a Europei și a României; - hidrografia – aspecte generale; Dunărea și Marea Neagră; - învelișul biopedogeografic; - resursele naturale. ▪ Elemente de geografie umană ale Europei și ale României: <ul style="list-style-type: none"> - harta politică a Europei; România ca stat al Europei; - populația și caracteristicile ei geodemografice; - sistemul de orașe al Europei; analiza geografică a unor orașe (patru orașe europene, orașul București și două orașe din România); - activitățile economice – caracteristici generale; analiza unei ramuri industriale (la nivel european și în România); - sisteme de transport. ▪ Mediu înconjurător și peisaje. ▪ Regiuni geografice în Europa și în România: <ul style="list-style-type: none"> - <i>caracteristici ale unor regiuni geografice din Europa și din România*</i>; - Carpații – studiu de caz al unei regiuni geografice. ▪ Țările vecine României (caracterizare geografică succintă).

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Prezentarea, în scris și oral, a aspectelor definiției referitoare la elemente geografice ale U.E., utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>1.4. Identificarea, prin documentare, a informațiilor specifice problematicii geografice a U.E. și a României, valorificând adecvat semnificațiile termenilor-cheie de specialitate</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane ale mediului geografic al U.E., utilizând date statistice, modele grafice și reprezentări cartografice adecvate</p> <p><i>*2.6. Prezentarea unor informații geografice structurate, pe baza activității de documentare independentă</i></p> <p>2.7. Aplicarea unor elemente explicative semnificative specifice științelor sociale, în interpretarea proceselor referitoare la globalizare din perspectiva U.E.</p> <p>3.2. Utilizarea reprezentărilor grafice și cartografice adecvate, pentru interpretarea și exprimarea realității geografice a U.E. și a unor țări din componența acesteia</p> <p>3.3. Transferul informației statistice, grafice și cartografice în alte forme de prezentare (texte, modele etc.)</p> <p>3.4. Interpretarea datelor statistice și a modelelor grafice referitoare la U.E. și la România</p> <p><i>*3.5. Construirea unor reprezentări grafice și cartografice minimale, utilizând informații oferite</i></p>	<p>ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Formarea Uniunii Europene și evoluția integrării europene. ▪ Caracteristici geografice, politice și economice actuale ale U.E. ▪ Statele Uniunii Europene: <ul style="list-style-type: none"> - privire generală și sintetică; - studii de caz: Franța, Germania, Regatul Unit, Italia, Spania, Portugalia, Grecia, Austria; - <i>celelalte țări ale U.E.*.</i> ▪ <i>Diviziuni regionale și organizarea spațiului geografic în U.E.*.</i> ▪ România ca parte a Uniunii Europene: <ul style="list-style-type: none"> - Oportunități geografice ale României cu semnificație pentru U.E. - România și țările U.E. – interdependențe geografice, economice și culturale. - <i>Organizarea și amenajarea spațiului geografic în U.E. și în România*.</i> - Problema energiei în U.E. și în România. - <i>Alte probleme comune – la alegere, două studii de caz dintre: mediu înconjurător, dezvoltare economică, migrația populației și a forței de muncă, organizare teritorială, disparități regionale, evoluții geodemografice, agricultură, dezvoltare urbană*.</i>
<p>1.1. Prezentarea, în scris și oral, a aspectelor definiției referitoare la rolul Europei în sistemul economic și geopolitic mondial, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>1.5. Formularea de probleme referitoare la regionalizare și la globalizare, din perspectivă europeană, utilizând corect și coerent terminologia specifică domeniului</p> <p>2.4. Explicarea relațiilor observabile între sistemele lumii contemporane și Europa</p> <p>3.4. Interpretarea datelor statistice și a modelelor grafice referitoare la Europa, U.E, România și lumea contemporană</p>	<p>EUROPA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Problemele fundamentale ale lumii contemporane (prezentare sintetică). ▪ Rolul Europei în construirea lumii contemporane. ▪ U.E. și ansamblurile economice și geopolitice ale lumii contemporane – privire comparativă. ▪ Mondializare, internaționalizare și globalizare din perspectivă europeană. ▪ Europa, Uniunea Europeană și România în procesul de evoluție a lumii contemporane în următoarele decenii.

Competențe specifice	Conținuturi
<p>*2.5. Explicarea unor sisteme și structuri sociale și culturale, pe baza informațiilor obținute prin diferite mijloace de documentare</p> <p>*2.6. Elaborarea unor proiecte de dezvoltare teritorială care au elemente de geografie socială și culturală</p> <p>*2.7. Explicarea raportului dintre componenta socială a Europei și suportul ei teritorial</p> <p>*3.5. Utilizarea mijloacelor de reprezentare grafică și cartografică a spațiului social și cultural, la nivelul Europei și al României</p>	<p>ELEMENTE DE GEOGRAFIE SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ A EUROPEI ȘI A ROMÂNIEI *</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tipuri tradiționale de utilizare a spațiului geografic *; ▪ Tipuri de comunități umane și mentalități *; ▪ Diversitatea umană a Europei (lingvistică, religioasă, etnică) *; ▪ Structuri teritoriale și dinamica socială *; ▪ Raportul dintre elemente de geografie socială și culturală ale Europei și României *.
<p>**2.5. Explicarea unor sisteme și structuri teritoriale referitoare la servicii, comerț și administrație, pe baza informațiilor obținute prin diferite mijloace de documentare</p> <p>**2.8. Elaborarea unor proiecte de dezvoltare teritorială care au elemente de geografie a serviciilor și administrație</p> <p>**2.9. Explicarea raportului dintre componentele economice, sociale și de servicii la nivelul U.E. și al României</p> <p>**3.6. Utilizarea mijloacelor de reprezentare grafică și cartografică a elementelor de geografie administrativă</p>	<p>ELEMENTE DE GEOGRAFIE A SERVICIILOR ȘI ADMINISTRAȚIE ÎN EUROPA ȘI ÎN ROMÂNIA **</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Căi de comunicație și mijloace de transport**. ▪ Relații economice **. ▪ Turism, comerț, activități complementare * *. ▪ Elemente de geografie administrativă: organizarea administrativă în țări din Europa și organizarea administrativă a României * *.

SUGESTII METODOLOGICE

Activitatea de bază a profesorului de geografie o reprezintă **aplicarea curriculumului școlar în întregul său.**

Programa școlară de **Geografie** pentru clasa a XII-a (a XIII-a), centrată pe **dimensiunea geografică a problemelor fundamentale ale Europei, României și ale U.E.** favorizează realizarea unor activități educaționale care își au originea în elementele programei și utilizează sistemul acesteia de competențe și conținuturi. Noul curriculum are, sub raport metodologic, o serie de elemente inovative, cum ar fi:

- stimulează învățarea transdisciplinară, prin valorificarea conexiunilor care pot fi realizate cu alte discipline școlare – la nivel orizontal (la aceeași clasă) și vertical (în succesiunea claselor), îndeosebi în interiorul ariei curriculare „Om și societate”;
- sugerează realizarea instruirii în mod predominant (sau în mod exclusiv) în clasă;
- presupune proiectarea instruirii într-un mod care să faciliteze parcurgerea eficientă a sistemului de competențe și conținuturi prin unități de învățare coerente, bine definite și evaluabile;
- facilitează corelarea structurilor principale ale programei școlare cu structura anului școlar, astfel încât să existe o corespondență între diviziunile principale ale programei și diviziunile semestriale (inclusiv vacanțele intrasemestriale);
- recomandă realizarea unei planificări calendaristice anuale constructive și proiectarea unităților de învățare în raport cu diviziunile interne ale programei;
- accentuează dimensiunii pragmatice ale învățării geografiei, prin renunțarea la elementele tradiționale (predominant enciclopediste și descriptive, în care o atenție importantă era acordată enumerării de regiuni, centre, denumiri și prezentării unor date informative);
- studierea unor țări semnificative (sugerate de programă) este recomandabil să fie realizată într-o formă esențializată, atractivă și actuală, evitându-se latura narativă și factologică a prezentării după un algoritm uniformizator.

De asemenea, pentru aplicarea acestei noi programe și pentru dezvoltarea învățării în clasă, ar fi utilă realizarea următoarelor categorii și tipuri de activități ale elevilor, ale profesorilor și a celor rezultate în urma interacțiunii elev-profesor:

- (a) exersarea (într-o formă orală sau scrisă) terminologiei specifice, prin forme și structuri atractive, cu un pronunțat caracter inovativ (eseuri libere, prezentări structurate, relaționarea informației cartografice cu informația scrisă);
- (b) raportarea terminologiei specifice la terminologia altor discipline școlare, pentru utilizarea corectă și coerentă a acesteia, în situații diferite de învățare și de viață;
- (c) utilizarea unor ilustrații cartografice și grafice intuitive, referitoare la Europa, România și U.E., pentru înțelegerea realității și pentru explicarea acesteia;
- (d) utilizarea unor resurse diferite de instruire (manual, atlas, fișe de lucru, caiet etc.) în structuri atractive, derivate din planificarea anuală și proiectarea unităților de instruire;
- (e) exersarea unor activități de învățare care să faciliteze educația permanentă, prin practicarea unei metodologii transdisciplinare, a unor metode specifice altor discipline (TIC și forme moderne de informare și de documentare);
- (f) raportarea elementelor oferite de alte discipline (*Matematică, Fizică, Chimie, Biologie, Istorie, Discipline socio-umane*) pentru sesizarea caracterului obiectiv și integrat al problematicii abordate;
- (g) realizarea unor activități investigative sau de documentare minime;
- (h) centrarea competențelor și a conținuturilor pe elemente relevante și de interes actual din Europa, România și Uniunea Europeană.

Pentru concretizarea procesului educațional presupus de această programă este utilă folosirea elementelor principale din ghidurile metodologice existente (Ghidul metodologic de aplicare a programelor școlare de liceu din aria curriculară „Om și societate”, editat de Consiliul Național pentru Curriculum, 2001 și cele derivate conceptual din acesta), care oferă criteriile de referință utile în planificarea anuală și în proiectarea unităților de învățare.

Programa școlară induce și o serie de sugestii noi privind **evaluarea rezultatelor instruirii**. Astfel, aceasta trebuie să aibă în vedere evaluarea nivelului competențelor specifice atinse de către elevi. În acest context, competențele specifice pot fi transformate în formulări asemănătoare obiectivelor de evaluare. De asemenea, este facilitată utilizarea tuturor tipurilor de itemi (în proporții și structuri diferite, în raport cu specificul competențelor evaluate), evaluarea continuă și folosirea unor forme alternative de evaluare.

În realizarea unor **suporturi de instruire** (lucrări metodologice, hărți, atlase, culegeri de teste, suporturi cartografice, manuale, lucrări complementare, ghiduri etc.), **autorii acestora vor avea în vedere programa școlară de geografie în ansamblul său** (competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice, conținuturi oferite, sugestii metodologice).